

Pro Accesibilitate Pro Incluziune Pro Democrație!

SUBIECTE DE INTERES SPECIAL:

- A fost lansat Ghidului Alegătorului în format audio
- Ziua Internațională a Democrației
- „Ghidul Alegătorului” în limbajul Braille
- Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova a prezentat în Germania bunele practici în angajarea persoanelor cu dizabilități
- Concurenții electorali îndemnați să evite discursurile de ură și intoleranță
- Educația incluzivă se implementează în învățământul profesional tehnic
- S-a dat startul proiectului „Votează activ! Votează conștient!”

Buletinul vine cu informații utile în ajutorul alegătorilor, în care aceștia vor găsi răspunsuri concrete la multe întrebări ce țin de dreptul de vot, procedura de votare, modalități de votare, precum și alte subiecte relevante.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Acest buletin este editat cu sprijinul Asociației Promo-LEX, din sursele Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în acest buletin aparțin autorului și nu reflectă neapărat poziția Asociației Promo-LEX și USAID.

Cum afli despre candidații care urmează să candideze în localitatea ta ?!

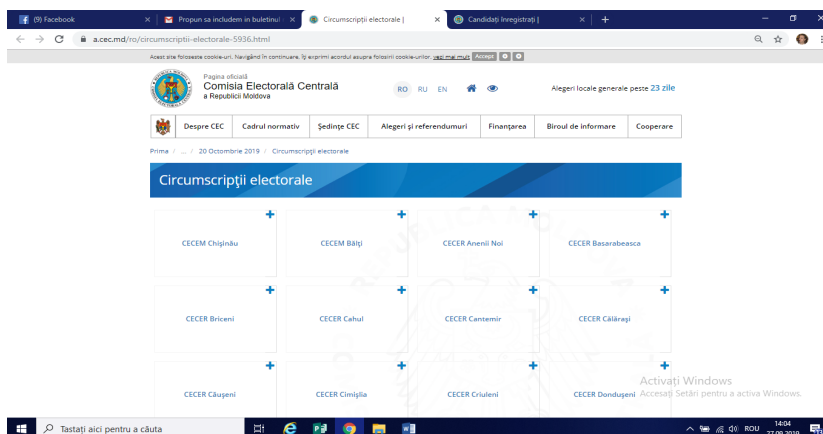
Comisia Electorală Centrală este realizată politicile electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale generale, Comisia Electorală Centrală constituie:

consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea (cu cel puțin 50 de zile înainte de alegeri) – înfăptuiesc legătura dintre consiliile electorale de nivelul întâi, birourile electorale ale secțiilor de votare și Comisia Electorală Centrală;

consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi (cu cel puțin 40 de zile înainte de alegeri) – înfăptuiesc legătura dintre consiliile electorale de nivelul al doilea și birourile electorale ale secțiilor de votare.

Lista celor care au candidat pentru funcția de primari și consilieri locali este actualizată și plasată pe site-ul Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova. Pentru a afla cine sunt aceștia, alegătorii trebuie să urmeze următorul traseu:

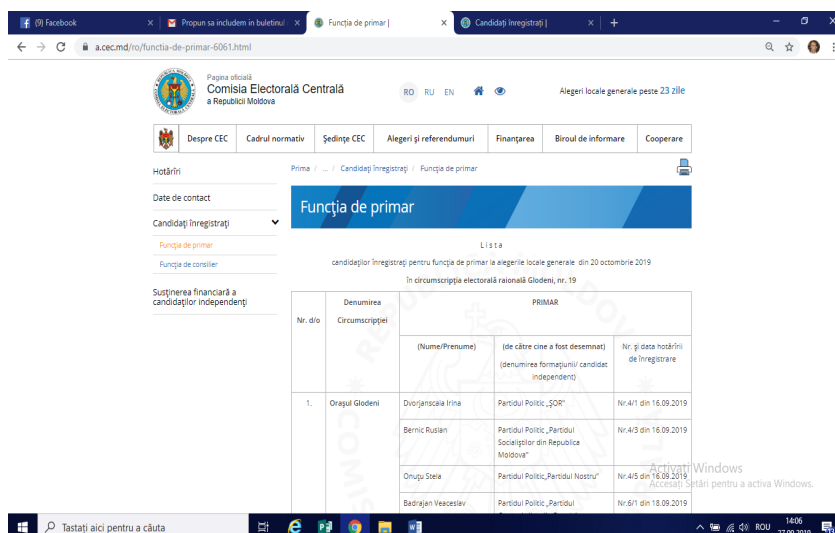

1. **Pasul I.** Selectați „Circumscripția electorală” în care sunteți arondat / sau despre care doriți să aflați informații - <https://a.cec.md/ro/circumscripții-electorale-5936.html>

2. **Pasul II.** Selectați „Candidați înregistrați”.

3. **Pasul III.** Selectați opțional „Funcția de primar” sau „Funcția de consilier”.

4. **Pasul IV.** Identificați localitatea dvs. / de interes și informați-Vă!

VotART: Tinerii au creat postere motivaționale pentru alegerile din 20 OCTOMBRIE 2019

30 de tineri și tinere talentați/talentate în desen sau ilustrare grafică au participat în perioada 13-15 septembrie 2019 la Atelierul de creație în domeniul electoral „VotART”. Evenimentul este organizat de Comisia Electorală Centrală și PNUD Moldova.

Timp de trei zile, participanții au creat postere motivaționale. Trei dintre acestea, selectate de un juriu, vor ajunge la secțiile de votare din localitățile Republicii Moldova, în cadrul scrutinului din octombrie 2019. Pe lângă acestea, echipele câștigătoare vor obține premii din partea organizatorilor.

Atelierul VotART este dedicat tinerilor și tinerelor pasionați/te de desen și ilustrare grafică, cu vârsta cuprinsă între 16 și 35 de ani, fie studenți/studente, elev/eleve, sau deja care activează în domeniul artelor plastice, graficii și design-ului.

Atelierul de creație se desfășoară în cadrul proiectului PNUD „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Ambasada Marii Britanii la Chișinău prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare și Ambasada Olandei prin Programul Matra.
Sursa: www.locals.md

Ziua Internațională a Democrației

Fiind considerată de Organizația Națiunilor Unite (ONU) o valoare universală, democrația este marcată în fiecare an, la 15 septembrie, fiind o oportunitate de a analiza stadiul democrației în lume.

ONU definește democrația ca pe un proces și în același timp ca pe un obiectiv sau ideal care nu poate fi atins fără participarea deplină a comunității internaționale, a guvernelor naționale, a societății civile și a indivizilor.

Potrivit ONU, elementele esențiale ale democrației sunt libertatea, respectarea drepturilor omului și organizarea de alegeri periodice și corecte, desfășurate prin sufragiu universal. Democrația furnizează, la rândul ei, un cadru natural pentru protecția și realizarea efectivă a drepturilor omului.

Sursa: www.un.org

A fost lansat „Ghidului Alegătorului” în format audio

Comisia Electorală Centrală își propune, prin acest ghid, să ofere informații în măsură să ajute cetățenii în a-și forma o înțelegere clară despre tot ce ține de alegerile locale generale.

De regulă, alegerile locale generale, ca și cele parlamentare, se organizează cu o periodicitate de 4 ani, la expirarea mandatului celor aleși. În cadrul alegerilor este foarte important ca transmiterea puterii să se realizeze cu respectarea regulilor.

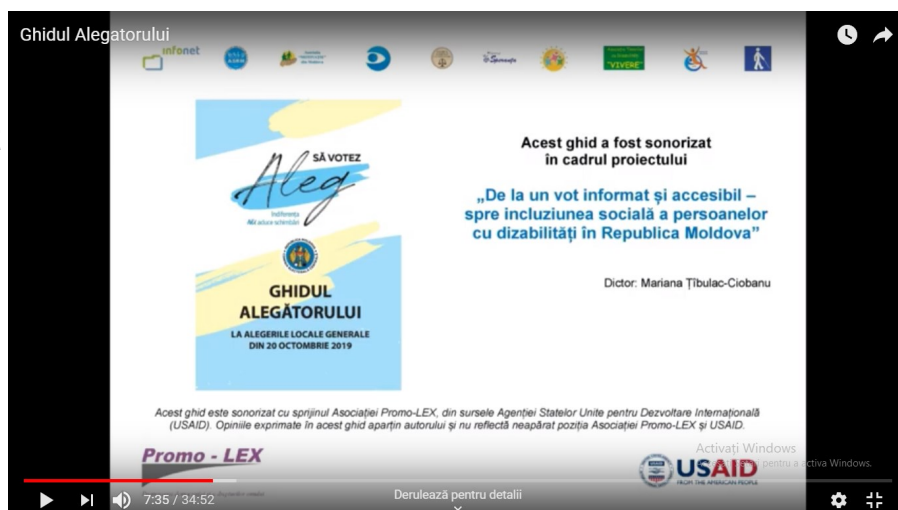
„Ghidul Alegătorului” este compus din capitole tematice, titlul capitolului fiind formulat sub formă de întrebare, iar conținutul reprezentând răspunsuri accesibile, astfel încât alegătorul să dispună de informații utile pentru a-și exercita dreptul la vot în mod conștient.

Vă îndemnăm să vă informați cât mai bine și să veniți la alegeri!!!

Ghidul poate fi audiat aici:

https://youtu.be/E-KHf5_A8E8

sau la Radiovision - un post de radio al comunității persoanelor cu dizabilități de vedere - <http://radiovision.ucoz.net/>

Curtea Constituțională: Legea privind schimbarea sistemului electoral nu poate fi aplicată alegerilor parlamentare anticipate

Curtea Constituțională din Moldova (CCM) a decis că Parlamentul poate modifica sistemul electoral în intervale de timp mai mici decât o legislatură completă, cu condiția că modificarea are loc cu cel puțin un an înainte de alegeri. CCM a mai menționat, fără a justifica în vreun fel această decizie, că noul sistem electoral nu poate fi aplicat alegerilor parlamentare anticipate.

Potrivit acestei interpretări, alegerile parlamentare anticipate, dacă vor avea loc până în 2023, ar trebui să fie organizate după sistemul electoral mixt, chiar dacă acesta a fost deja abrogat în august 2019. CCM a menționat în hotărâre că modificarea frecventă și târzie a sistemului electoral dezavantajează alegătorii, concurenții electorali și partidele, existând riscul încălcării dreptului de a alege și de a fi ales.

CCM nu a menționat însă că sistemul electoral mixt s-a aplicat pentru prima dată la alegerile parlamentare din februarie 2019, fiind adoptat contrar recomandărilor Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR. Atât misiunea de observare a alegerilor a Promo-LEX, cât și cea a OSCE/ODIHR au depistat ambiguități ale cadrului legal, precum și multe probleme practice de aplicare a sistemului electoral mixt. CCM nu a indicat în hotărârea sa nici faptul că sistemul electoral proporțional a funcționat în Republica Moldova timp de 25 de ani, din 1994 până în 2019 și că există mai multă previzibilitate și claritate în privința acestui sistem electoral decât în privința sistemului electoral mixt, aplicat pentru prima și unica dată la alegerile parlamentare din 2019.

Hotărârea Curții Constituționale a fost dată în contextul discuțiilor despre necesitatea schimbării sistemului mixt și a negocierilor privind crearea majorității parlamentare după alegerile din februarie 2019. Doar Partidul Democrat din Moldova (PDM) a beneficiat de pe urma schimbării sistemului electoral, deoarece a folosit masiv media controlată și resursele administrative.

Sursa: www.crjm.org

A fost tipărit „Ghidul Alegătorului” în limbajul Braille

Persoanele cu deficiențe de vedere au acces la informații privind desfășurarea alegerilor din 20 octombrie 2019, grație lansării „Ghidului Alegătorului” în limbajul Braille. Ghidul oferă informații tuturor cetățenilor dornici a-și forma o înțelegere clară despre tot ce ține de alegerile locale generale.

Astfel, simțul tactil le permite multor nevăzători din Moldova să citească literatură publicată în Braille. De fapt, în zilele noastre, o persoană lipsită de vedere are acces la numeroase resurse pentru a-și îmbogăți viața pe plan intelectual și spiritual.

Sistemul a fost creat de Louis Braille în 1825. Sistemul se bazează pe o matrice de șase puncte aranjate pe două coloane de câte trei puncte. Literele sunt compuse din puncte ieșite în relief care pot fi simțite cu ajutorul degetelor. Literele de la A la Z au fiecare semne corespunzătoare în Braille.

Braille poate fi scris de mână - de la dreapta la stânga - cu ajutorul unui punctator pe hârtie. Când foaia este întoarsă pe dos, punctele ies în relief, iar textul poate fi citit de la stânga la dreapta; se poate realiza și cu ajutorul instrumentelor clasice, tăbliță și punctator, cu mașini de scris (analoage celor de dactilografiat) sau cu ajutorul tehnologiei de acces (imprimante Braille analoage celor standard).

La începutul lunii octombrie vor fi livrate (cărțile „Ghidul Alegătorului” în Braille și CD audio) prin CECOGRAMA, pe adresele tuturor Organizațiilor Teritoriale ale Asociației Nevăzătorilor din Moldova.

Aceste produse au fost realizate în cadrul proiectului „De la un vot informat și accesibil – spre incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova”.

Sursa foto: www.scientia.ro

Alfabetul Braille

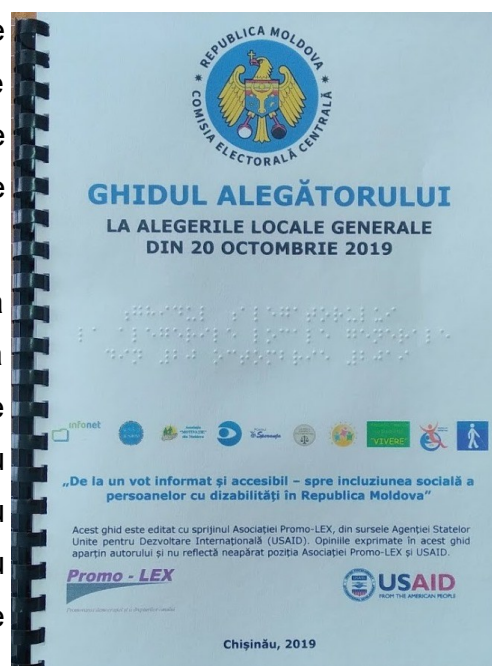
⠁ ⠃ ⠅ ⠇ ⠉ ⠋ ⠍ ⠏ ⠒ ⠔ ⠖
a b c d e f g h i j

⠕ ⠗ ⠙ ⠓ ⠑ ⠓ ⠑ ⠓ ⠑ ⠓
k l m n o p q r s t

⠚ ⠛ ⠜ ⠝ ⠞ ⠟
u v w x y z

⠏ ⠏ ⠏ ⠏ ⠏ ⠏ ⠏ ⠏
? ! ' , - . majusculă #

⠠ ⠡ ⠢ ⠣ ⠤ ⠥ ⠦ ⠧ ⠨ ⠩
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

19 pretendenți la funcția de primar al capitalei

Pretendenți la primăria Chișinău avem 19 persoane, aceștia au depus actele la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale (CECEM) Chișinău pentru a fi înregistrate în cursa electorală pentru funcția de primar general.

Sursa: <https://a.cec.md/ro/funcția-de-primar-5941.html>

Concurenții electorali îndemnați să evite discursurile de ură și intoleranță

În pragul campaniei electorale, Asociația Promo-LEX cheamă toți concurenții electorali să evite discursurile care promovează ura și intoleranța, și solicită autorităților să adopte cât mai curând amendamentele legislative pentru sancționarea faptelor motivate de ură și prejudecată. Experiența monitorizării campaniilor electorale precedente a arătat că discursul bazat pe diverse forme de intoleranță devine un instrument utilizat tot mai des în procesele electorale din Moldova.

Aceasta este una din concluziile de bază ale monitorizării discursului de ură și instigării la discriminare în spațiul public, realizate de Asociația Promo-LEX în anul 2018 și în primul trimestru al anului 2019.

Sursa: www.promolex.md

În atenția tinerilor cu CES:

Educația incluzivă se implementează în învățământul profesional tehnic

Perspectivile implementării Educației incluzive în cadrul Învățământului Profesional Tehnic (ÎPT) din punct de vedere a participanților implicați în proces; îmbunătățirea serviciilor de ghidare în carieră și consiliere pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES); ajustarea procesului educațional la necesitățile elevilor cu CES prin tehnologii asistive și comunicare asistată; raportul de reevaluare a dezvoltării copilului; fișa de evaluare psihopedagogică și orientare școlară/ profesională – acestea și alte subiecte au fost discutate la data de 17 septembrie, în cadrul unei ședințe de lucru organizată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC).

La eveniment au participat secretarul de stat în domeniul educației, Valentina Chicu; reprezentanții KulturKontakt Austria, ai Serviciului de Asistență Psihopedagogice (SAP) și Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică (CRAP), manageri ai instituțiilor din învățământul profesional tehnic etc.

În debutul discuțiilor, secretarul de stat, în domeniul educației, Valentina Chicu, a menționat că asigurarea tranziției elevului cu CES de la un nivel de învățământ la cel succesiv și, respectiv, de la o instituție la alta, este un proces dificil și stresant pentru elevi și necesită intervenții prompte și profesioniste a tuturor adulților, care se pot obține prin schimbul de informații și cooperarea între instituțiile de învățământ general și cele de învățământ profesional tehnic, prin crearea unui climat educațional favorabil și a unui mediu de învățare prietenos.

Participanții la ședința de lucru au împărtășit experiențele pozitive existente deja în sistemul învățământului profesional tehnic, punctând principalele realizări și provocările care urmează a fi depășite. De asemenea, au venit cu propuneri privind îmbunătățirea procesului de tranziție de la învățământul secundar ciclul I, gimnaziu la învățământul profesional tehnic secundar.

Menționăm că, în scopul sporirii accesului la formare profesională de calitate pentru elevii cu CES, MECC a emis Ordinul nr. 1430/2018, care prevede pilotarea incluziunii educaționale a elevilor cu CES în instituțiile de învățământ profesional tehnic în perioada octombrie 2018 - iunie 2020.

Dezvoltarea și promovarea educației incluzive în ÎPT se fundamentează pe asigurarea dreptului la educație de calitate și oferirea șanselor egale fiecărui copil; abordarea intersectorială și multidisciplinară; cooperarea și parteneriatul socio-educational; flexibilitatea în activitatea didactică; abordarea individualizată și valorificarea potențialului fiecărei persoane.

Sursa: www.mecc.gov.md

Sondaj: Doar unul din patru cetățeni consideră că lucrurile în R. Moldova merg într-o direcție bună

Un sondaj de opinie proaspăt, la aproximativ 100 de zile de guvernare PSRM-ACUM, sugerează că doar 24,3% a cetățenilor sunt optimiști, considerând că lucrurile în Republica Moldova merg într-o direcție bună, dar marea majoritate rămâne pesimistă. Rezultatele acestui sondaj publicat de Asociația Sociologilor și Demografilor mai anticipează o bătălie strânsă la locale pentru funcția de primar al Chișinăului între componentele guvernării, PSRM și ACUM.

Învingătorul cursei de acum un an, oprit de justiție să ocupe fotoliul de primar, Andrei Năstase și contracandidatul său socialist Ion Ceban iar sunt creditați cu șanse maxime, la o distanță impunătoare de ceilalți pretendenți. Cu mai puțin de o lună înainte de scrutin, al doilea tur de balotaj la Chișinău pare inevitabil, întrucât niciunul din cei doi primii clasați nu ar acumula peste 50 la sută din voturi. Datele sondajului sugerează că în acest moment candidatul socialiștilor Ion Ceban și cel al Blocului ACUM Andrei Năstase ar putea acumula cam o treime din voturi fiecare. Decalajul de voturi, la acest început de campanie, e destul de mic, în jur de 5 la sută, în favoarea socialistului Ion Ceban. Printre primii înscriși în cursă, Ceban și-a început mai devreme campania, astfel s-ar explica creșterea popularității lui, spune Victor Mocanu, președintele Asociației Sociologilor și Demografilor.

Mai mulți comentatori tratează cu precauție datele acestui sondaj din două motive. Primul e că această asociație e suspectată, de acești comentatori, că ar avea preferințe față de pro-rușii lui Igor Dodon. Al doilea motiv e că această casă de sondaje a dat-o în bară în campania locală din Chișinău din vara anului trecut, prezicând cu totul alte rezultate decât cele care au fost în realitate.

Respondenții au fost chestionați până la încheierea perioadei de înscriere în cursă, or majoritatea candidaților s-au înscris chiar în ultima zi. Iată de ce, explică Victor Mocanu, preferințele alegătorilor s-ar putea schimba până la data alegerilor. Va conta și prezența la urne care se anticipează a fi una redusă, constată Mocanu.

Alegerile locale, mai cu seamă cele din Chișinău, vor testa atât popularitatea, cât și trăinicia noii coaliții de guvernare PSRM-ACUM, spun autorii sondajului.

Articolul integral îl găsești pe: www.moldova.europalibera.org

Ghidul „LEGEA PE-NȚELESUL ELEVILOR”

Ghidul „LEGEA PE-NȚELESUL ELEVILOR” a fost lansat în cadrul evenimentului „Rule of Law SeedCamp”, organizat în incinta America House din Chișinău.

Ghidul a apărut în cadrul proiectului „Educație Juridică – Cultivarea respectului pentru lege în rândul tinerei generații”, implementat de Centrul de Inovare și Politici din Moldova, Centrul de resurse Juridice din Moldova și Asociația VeDemJust din România, cu suportul financiar al Regatului Țărilor de Jos prin intermediul Ambasadei Olandei la

București. Ghidul a fost conceput de cunoscutul judecător român Cristi Danileț, cu contribuția avocateror Viorica Grecu și Nadejda Hriptievschi din Republica Moldova.

Prezentă la evenimentul de lansare, ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Liliana Nicolaescu-Onofrei, a menționat: „Acest ghid de educație juridică va ajuta foarte mult cadrele didactice din învățământul general și cel profesional tehnic, îndeosebi pe cei care predau discipline precum Educație pentru societate sau Educație pentru drepturile omului, oferindu-le posibilitatea să găsească materiale utile care pot fi încorporate chiar și ca abordări modulare. Suntem siguri că acest material va contribui mult la îmbunătățirea procesului educațional, la promovarea respectului față de lege, la adoptarea unui comportament integru și a responsabilității civice de către tineri”.

Ghidul include informații ce trebuie transmise în funcție de tematica aleasă, prezintă tehnici și metode de predare pentru educația juridică nonformală și surse de informare pentru formatori. Accentul e pus pe cunoștințe și abilități practice despre individ și stat, despre libertate și lege, despre drepturi și responsabilități pentru a-i sensibiliza pe elevi cu privire la necesitatea de a respecta demnitatea oricărui alt individ, de a respecta autoritățile statului, de a se supune legilor statului. În particular, ghidul include sugestii utile pentru căile de parcurs în caz că elevii ajung să aibă probleme.

Notă: Proiectul „Educație Juridică – Cultivarea respectului pentru lege în rândul tinerei generații” presupune:

- crearea unei rețele naționale din rândul practicienilor în domeniul dreptului, a studenților la drept, a autorităților
- a cadrelor didactice care să susțină și să predea în mod voluntar și într-un stil nonformal educația juridică copiilor și tinerilor, cu precădere celor din licee și instituții de învățământ profesional tehnic;
- organizarea de întâlniri cu elevii din învățământul preuniversitar pentru a-i învăța care sunt drepturile și îndatoririle lor în viața cotidiană, precum și procedurile aplicabile pentru realizarea lor, punându-le la dispoziție informații practice și pe înțelesul lor despre reguli și legi atât în format imprimat, cât și în format electronic;
- promovarea supremației legii ca o condiție esențială pentru siguranța individului și ca o valoare intrinsecă a democrației.

Sursa: www.mecc.gov.md

Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova a prezentat în Germania bunele practici în angajarea persoanelor cu dizabilități

În perioada 17 – 21 septembrie 2019 reprezentanții Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova au participat la cursul de formare continuă cu genericul “Inclusive employment of people with disabilities in Germany” și Conferința internațională „DISEMEX + East – Strengthening Inclusion Together”, desfășurate în or. Dusseldorf, Germania.

În cadrul Conferinței participanți din 14 state au diseminat bunele practici în domeniul incluziunii profesionale a persoanelor cu dizabilități. Reprezentanții Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova au prezentat rezultatele și provocările încadrării în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități prin intermediul Programului de Angajare Asistată implementat de Asociație în Republica Moldova. Totodată, au informat participanții despre prevederile legale naționale și măsurile de promovare a ocupării forței de muncă în rândul șomerilor care necesită suport suplimentar pe piața muncii.

De asemenea, specialiștii Asociației au vizitat expoziția „REHACARE International 2019”, unde s-au familiarizat cu servicii de susținere în integrare și reintegrare profesională, au admirat și s-au informat despre noile echipamentele asistive dezvoltate pentru persoane cu diferite tipuri de dizabilități.

Participarea în cadrul proiectului „DISEMEX + East” și vizita în Germania a facilitat crearea unei platforme de comunicare dintre statele CSI participante în scopul unei colaborări ulterioare.

Sursa foto: www.intamt.eu

Sursa: <http://motivatie.md>

Interviu cu Vasile Savca, promotor al accesibilității în raionul Căușeni

Vasile Savca este unul din membrii activi ai Grupului de inițiativă din or. Căușeni AID. El a povestit cum de mai mulți ani a contribuit la asigurarea accesului egal în cadrul instituțiilor publice pe tot teritoriul raionului Căușeni, dar și cum a reușit să convingă autoritățile să construiască conform standardelor rampa de la secția de votare la care merge în satul său natal, Cîrnățeni. Mai multe detalii aflați în interviul care urmează.

Vasile, ești un promotor al accesului egal în instituții publice din or. Căușeni. De la ce a început schimbarea pentru tine?

Schimbarea a început de la faptul că mergeam la diverse instituții de stat și nu aveam acces în interiorul clădirii. Pentru că eram profund afectat de lipsa accesibilității, mai ales în sezonul rece, am început să mă implic activ în problemele din comunitatea mea. Nu am așteptat ca schimbările să vină de la alții. Am înțeles că eu sunt schimbarea și trebuie să acționez. O problemă pe care am sesizat-o cu Deonisie Cucovici, la fel membru al Grupului de inițiativă din or. Căușeni AID, este faptul că persoanele cu dizabilități de la noi din localitate nu pot să se implice activ în acțiunile noastre din simplul motiv că nu au cu ce să se deplaseze elementar până la Centrul Raional.

Povestește-mi un pic mai mult despre istoricul Grupului vostru de inițiativă din or. Căușeni AID. Când a apărut acesta și care au fost rezultatele?

Ca grup de inițiativă activăm deja de 4 ani. În această perioadă, am mers la instituții de primă necesitate din raionul Căușeni, unde persoanele cu dizabilități și alte grupuri de persoane cu mobilitate redusă ajung mai des și am încercat să soluționăm problema accesibilității la policlinici, spitalul raional din Căușeni, la Centrul de Tineret și Sport și Liceul „Meșterul Manole” din satul Sălcuța.

În opinia ta, care este la moment una din cele mai stringente probleme din raionul Căușeni la nivel de accesibilitate?

Una din problemele de bază constă în faptul că transportul public la noi nu este accesibil pentru toți. Ca membru al Consiliului de participare din Căușeni, format pe lângă Consiliul Raional, am deja un an de când am depus câteva demersuri la președintele Consiliului Raional, ca această problemă să fie pusă în discuție și să se procure un transport adaptat cu ascensor pentru persoanele cu necesități speciale. Vom încerca să soluționăm această întrebare fie prin intermediul Consiliului Raional sau cu ajutorul Primăriei din Căușeni.

Ce presupune funcția ta de membru al Consiliului de participare din Căușeni?

La Consiliul de participare noi suntem 12 membri din diferite domenii de activitate: profesori, juriști și persoane din sfera societății civile. Cu o zi înaintea ședinței Consiliului Raional noi avem ședința Consiliului de participare. Rolul nostru este să venim cu demersuri, să participăm la toate comisiile Consiliului Raional. Noi nu avem dreptul de vot în cadrul Consiliului Raional, dar putem veni cu propuneri către acesta. La una din ultimele ședințe, de exemplu, unde a fost invitat președintele și vicepreședintele raionului Căușeni, am pus în discuție întrebarea privind transportul adaptat pentru persoanele cu dizabilități.

De câți ani ești șofer și cum te ajută mașina cu deplasările?

Sunt șofer din anul 2000. Am lucrat ca șofer până a avea traumă, în urma căreia m-am așezat pe scaun rulant. În prima perioadă după accident, am crezut că nu voi mai putea să conduc. Automobilul pe care îl am acum îmi înlocuiește transportul public adaptat. Fără acesta cred că aș face față cu greu provocărilor legate de accesibilitate. Cu siguranță că fără automobilul meu adaptat nu aș putea să mă implic la fel de activ în diverse proiecte, ca să soluționez problema accesului din raionul Căușeni.

Din observațiile tale, s-a schimbat cu timpul atitudinea societății față de persoanele cu dizabilități?

Cu cât mai mult punem în discuție subiecte legate de accesibilitate și apărem mai des în societate, cu atât mai repede se schimbă viziunea oamenilor față de noi. Ca grup de inițiativă cred că deja avem vreo 2 ani de când autoritățile au început să fie mai receptive față de problemele cu care ne confruntăm și sunt gata pentru dialog deschis.

Ca grup de inițiativă, câte parcări din or. Căușeni

ați reușit să evaluați și care au fost rezultatele?

Până în 2017 nu exista nici o parcare amenajată pentru persoane cu dizabilități în or. Căușeni. După acțiunile noastre de evaluare, în locurile de parcare pe care le-am punctat noi ca fiind prioritare, au apărut deja 3 locuri de parcare accesibile în locuri publice de primă necesitate. Acum am depus un demers către Primărie și către Consiliul Raional din Căușeni ca să amenajăm încă 3 locuri de parcare pentru persoanele cu dizabilități la Centrul Multifuncțional din or. Căușeni.

În colaborare cu Inspectoratul de poliție, noi am amenajat câteva parcări pentru persoanele cu dizabilități, dotate cu indicatoare vizuale și cu marcaje speciale pe asfalt. Atunci când văd, de exemplu, că un loc de parcare special amenajat este ocupat de o mașină a cărui șofer nu este o persoană cu dizabilități, fac o poză și o transmit Inspectoratului de poliție, iar în săptămâna care vine această instituție vine cu un raport privind măsurile luate în ceea ce privește persoanele care au parcat neregulamentar în acel loc special amenajat pentru persoanele cu dizabilități.

Care au fost rezultatele evaluării secțiilor de votare din Căușeni, incluse ulterior pe Harta Accesibilității a Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova?

În urma evaluării a 53 secții de votare din raionul Căușeni, am constatat că doar două din ele sunt accesibile, iar 17 secții de votare sunt parțial accesibile. Restul 34 de secții de votare sunt inaccesibile. Din numărul total de secții de votare, 22 din ele se află în instituții publice de învățământ din raionul Căușeni. La toate cele 54 secții este o problemă comună – nici o localitate în care se află acestea nu are transport adaptat, ca persoanele cu mobilitate redusă să aibă posibilitatea să se deplaseze singure la secțiile de votare. Din cele 54 secții de votare, doar două au fost amenajate cu blocuri sanitare accesibile – în cadrul Liceului „Meșterul Manole” din satul Sălcuța și Centrului pentru Tineret și Sport din raionul Căușeni.

Cunosc faptul că de 9 ani ești utilizatorul unui scaun rulant. Cum reușești să depășești zilnic barierele legate de lipsa unei infrastructuri adaptate?

Până a mă implica activ împreună cu Deonisie Cucovici în Grupul de inițiativă din or. Căușeni AID, mă confruntam cu probleme destul de mari în ceea ce ține de infrastructura orașului Căușeni, atât în cadrul instituțiilor publice, cât și celor private. După implicarea noastră deja a început să se ia în vedere problema persoanelor cu dizabilități. De exemplu, atunci când se inițiau lucrări de renovare a

trotuarelor, mergeam la fața locului și analizam situația la nivel de accesibilitate. Dacă trotuarul în timpul renovării nu era accesibil, inițiam un demers către directorul șantierului ca să se țină cont de accesibilitate pentru persoanele cu mobilitate redusă. Accesibilitatea este un aspect universal. De ea au nevoie nu doar persoanele cu nevoi speciale, dar și părinții care au copii mici, persoanele în etate sau cele care au suferit o traumă și se deplasează temporar cu dificultate. Deși noi cu Deonisie nu suntem locuitori ai orașului Căușeni, noi locuim în satele din acest raion, cu timpul am reușit să atingem rezultate destul de bune. Acest succes al nostru se datorează în mare parte Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova (AMM). În urma trainingurilor organizate de AMM pentru grupurile de inițiativă din mai multe regiuni ale țării, noi cu Deonisie am început să ne mobilizăm și să implicăm ca grup și alte persoane în acțiuni concrete pentru a sensibiliza și mai mult societatea în ceea ce privește incluziunea persoanelor cu dizabilități. După aceste traininguri deja știam la care instituții să ne adresăm în caz dacă apărea vreo problemă legată de accesibilitate și imediat scriam un demers către șeful acelei instituții.

Cu timpul, instituțiile din Căușeni au devenit mai accesibile, dotate cu rampă conform standartelor. La moment, doar grădinița și biserica din localitatea mea nu au rampă de acces. În prezent, la noi se renovează Casa de Cultură, pentru a fi mai accesibilă și pentru persoane slabvăzătoare ca pe data de 20 octombrie 2019 ele la fel să poată participa la alegeri. O problemă este că în Casa de Cultură nu există la moment un bloc sanitar, dar cred că cu timpul acest aspect de asemenea va fi soluționat.

Cum ai reușit totuși să convingi autoritățile să construiască rampa de la secția de votare din satul tău natal Cîrnățeni?

În anul 2011 la secția mea de votare a fost donată o rampă de metal din partea Ambasadei Marii Britanii, dar aceasta a fost instalată la unghi prea mare pentru a fi accesibilă. Astfel, am început dialogul cu autoritățile. Prin propriul exemplu le arătam că rampa nu este accesibilă. În discuții cu autoritățile făceam mereu referire la Legea 60 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, în care se spune clar că noi avem drepturi egale. Până a transmite un demers, încercam mereu întâi de toate să inițiez un dialog cu conducerea instituției. Atunci când votezi la secția de votare poți fi sigur că votul tău este secret, dar acasă cu urna mobilă am votat de două ori și nu pot să spun că a fost un vot secret sută la sută.

Care sunt așteptările tale de la alegerile din 20 octombrie? Ce schimbări ai vrea să vezi la nivel local?

Sper că după alegerile din 20 octombrie consilierii raionali să pună întrebarea privind transportul adaptat la ședința întâi a Consiliului raional și cu timpul să o soluționeze. În raionul Căușeni suntem 320 persoane cu probleme la aparatul locomotor, dintre care vreo 50 de persoane au cu ce să se deplaseze, iar celelalte persoane stau acasă închise între patru pereți.

CEC-ul este singura instituție care a elaborat și difuzat materiale cu traducere în limbajul mimico-gestual

Comunicatele oficiale ale Comisiei Electorale Centrale din ziua scrutinelor sunt traduse în limbajul mimico-gestual începând cu anul 2015, iar toate spoturile video începând cu anul 2016. Scopul acestei acțiuni este de a informa persoanele cu dizabilități auditive despre modul de desfășurare a scrutinelor electorale. Însă, cu părere de rău, această bună practică a fost trecută cu atenția de către concurenții electorali, indiferent de tipul scrutinelor care s-au desfășurat de atunci: alegeri locale, alegeri prezidențiale, alegeri parlamentare și referendumuri. Traducerea ședințelor în limbajul mimico-gestual este realizată cu suportul Asociației Surzilor din Republica Moldova.

NOTĂ: **Limbajul mimico-gestual (sau limbajul semnelor)** este un limbaj de exprimare prin semne manuale combinat cu gestică, mimică a feței, cuvinte rostite fără sunete și ținută a corpului, care realizează gesturi naturale de configurare-spațiu și percepția vizuală prin care persoana surzi poate stabili un canal de comunicare în mediu social, indiferent dacă sunt persoane surde care știu limbajul sau cineva care cunoaște limbajul semnelor. În timp ce un canal de comunicare pentru vorbire este vocal -auditiv, limbajul semnelor se transmite pe un canal gestual-vizual. Interpreții care folosesc limbajul semnelor lucrează în reuniuni la care participă participanți hipoacuzici și realizează interpretarea din limba vorbită în limbajul semnelor și invers. Interpretul stă pe scaun sau în picioare într-un loc cât mai vizibil participanților cu probleme de auz.

Irina Revin - „Aleg să votez!”

Stimate candidat!

Mă vezi? Eu stau în fața ta.

Eu îți voi da votul meu, dar vreau să te întreb ceva:

„Cum crezi, eu voi avea acces la primărie când voi veni în vizită la tine? Și oare voi găsi transport să ajung și să mă deplasez oriunde îmi propun?

Eu vreau să te aleg, dar tu, tu mă alegi

pe mine și pe semenii mei, care-și pun speranța în tine!?

Ai votul meu! Le vei reuși pe toate, iar peste patru ani mă vei privi în ochi fără rușine!

Sursa: <https://www.youtube.com>

S-a dat startul proiectului „Votează activ! Votează conștient!”

Primele activități din cadrul proiectului „Votează activ! Votează conștient!” au avut deja loc în localitățile din sudul Republicii Moldova.

În satul Congaz din UTA Găgăuzia și în orașul Taraclia peste 60 de reprezentanți ai păturilor socialmente vulnerabile au discutat despre democrația locală, competențele și atribuțiile autorităților publice ce urmează a fi alese pe 20 octombrie, curent, dar și despre probleme cu care se confruntă grupurile de cetățeni cu situația materială precară, persoanele în vârstă, cu nevoi speciale, etc.

Activitățile sunt organizate sub formă de ateliere-șezători tradiționale, care decurg într-o atmosferă agreabilă, în care participanții se simt descătușați și liberi să-și expună problemele și doleanțele.

Atelierele-șezători se soldează cu o listă de propuneri și doleanțe ale grupurilor-țintă care vor fi luate în considerare la întocmirea întrebărilor din „Loteria electorală” ce va avea loc în cadrul dezbaterilor

publice electorale. Dezbaterile vor urma la cea de a doua etapă a proiectului.

Activități de informare și conștientizare a cetățenilor și dezbateri publice electorale vor avea loc în 9 localități din raioanele Cahul, Cimișlia, Cantemir, Taraclia, Basarabeasca și UTA Găgăuzia.

În felul acestea, circa 1000 de reprezentanți ai grupurilor-țintă (atât bărbați cât și femei) vor fi implicați în diferite tipuri de activități ale proiectului, ceea ce va conduce la majorarea gradului de conștientizare a importanței participării la vot și la sporirea nivelului de promovare în campania electorală a drepturilor și intereselor acestora persoanelor din grupurile socialmente vulnerabile și cu nevoi speciale.

Proiectul „Votează activ! Votează conștient!” este realizat de Centrul CONTACT cu sprijinul Asociației Promo-LEX, din sursele Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Sursa: www.civic.md

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ALEGERILE LOCALE GENERALE 2019

Votează activ! Votează conștient!

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Acest buletin este editat cu sprijinul Asociației Promo-LEX, din sursele Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în acest buletin aparțin autorului și nu reflectă neapărat poziția Asociației Promo-LEX și USAID.

Acest buletin este elaborat în cadrul proiectului

„De la un vot informat și accesibil – spre incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova”.

Partenerii proiectului sunt:

- Alianța INFONET
- Asociația Surzilor din Republica Moldova,
- Centrul Național de Informare și Reabilitare a Asociației Nevăzătorilor din Moldova,
- Clinica Juridică Universitară din Bălți,
- Centrul „Speranța”,
- Asociația Inspirație din Comrat,
- Asociația „Vivere” din Edineț,
- Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vedere Slabă „LOW VISION”
- Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova,
- Grupul de inițiativă locală din Căușeni AID.

Chișinău –2019

Redactori: Mariana Țibulac-Ciobanu și Victoria Boțan

